

Prekenverkstedet

Den Norske Israelmisjon

<http://www.israelmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

26. søndag i treenighetstiden – 13. november 2016

Prekentekest: Luk 13, 10-17

Lesetekst I: Ordsp 14, 21-22.25.31

Lesetekst II: Fil 1, 20

Barmhjertigheten har søndagsåpent

Konflikt omkring sabbaten er et gjengangertema i NT. Jødene hadde laget egne bestemmelser ut over de som Bibelen ga for hva som var akseptabelt og hva man ikke kunne gjøre på sabbaten. Det var et omfattende regelverk som altså var 'menneskebud', men som kunne bli fulgt ganske rigid, ikke minst av jødernes ledere. Iblant frontkolliderte disse hjemmelagede bestemmelser med det som faktisk var et høyst bibelsk bud, nemlig nestekjærlighetsbudet og Jesu sterke oppfordring til å vise barmhjertighet.

Flaks med fint besøk

I vår prekentekest underviser Jesus i en synagoge. I forsamlingen er det en kvinne som er ganske ødelagt av det som trolig var en form for revmatisme. Gjennom 18 år hadde sykdommen brutt henne sakte men sikkert ned, så hun nå gikk krumbøyd og kryl. Kanskje hun hadde brukt like mye til leger – altså alt hun hadde – som kvinnen med årelange blødninger som vi leser om i Luk 8,43ff. Heldig for den krumme at synagogen denne dagen hadde fint besøk av en galileer som kunne mer enn sitt Fadervår. Jesus får øye på henne, ser hennes fortvilte situasjon og uten mer snakk kaller han henne til seg. Hva slags forventninger kvinnen hadde, sies det ikke noe om, men hun kommer fram til Jesus. Der proklamerer Jesus uten videre at kvinnen er løst fra sin sykdom. Ja vel, merket hun det? Det gjorde hun i hvert fall da han deretter la hendene på henne slik at hun kunne rette den bøyde ryggen og stå normalt oppreist. 18 år siden sist; ikke rart hun lovpriste Gud. Skulle vært flott å være til stede.

Så langt så vel; her kunne fortellingen sluttet med lovprisningen. Men lederen i synagogen likte dårlig det som hadde skjedd. Dette brøt med sabbatsbudet, og han nærmest refser forsamlingen i Jesu nærvær og påhør fordi de kommer på sabbaten med sine plager og ikke på en vanlig virkedag.

Kynisk og kaldhjertet

Det vekker Jesu harme. -Hyklere, sier han, og peker på det åpenbare misforhold at de glatt godtar å gi vann til dyrene selv om det ikke var etter sabbatsforskriftene, men å sette et menneske fri fra sin sykdom, kom altså ikke på tale. Hvor kynisk og kaldhjertet gikk det an å bli? Motstanderne skammet seg, sier Lukas; det var da noe. Resten bare gledet seg.

Hva ligger det Jesus på hjertet å si med denne fortellingen? Hvilke spørsmål blir påtrengende å besvare når teksten møter tilhørerne? Her er noen momenter til overveielse i prekenforberedelsen:

- **Den gang da – men ikke nå?** - Jesus befrikk kvinnen fra sin sammenkrøkende sykdom med et enkelt ord – endog uten at hun ba om det. Hvorfor kan ikke Gud gjøre det samme i dag? Spørsmålet roper til oss fra teksten; vi kommer ikke utenom å berøre det. Da er det viktig at vi er ærlige både på det vi selv undrer oss over, det vi ikke vet svaret på – og det som handler om

tegn på Gudsrikets komme, som Jesus lot noen få oppleve, men ikke alle. Også i dag skjer undere og helbredelser, og enda mer: også i dag skjer det at mennesker ber om helbredelse, men blir ikke bønnhørt. Den altoverskyggende glede er at Jesus Kristus har seiret over døden og gir oss grunn til håp – midt i sykdom og lidelse som følger et menneske livet ut. Sammen med alle gåtene og de ubesvarte spørsmål.

- **En slags logikk.** - Var det ikke egentlig både humant og logisk av jødene å godta at dyra fikk vann eller oksen ble trukket opp av brønnen på sabbaten – de kunne jo ikke vente - ellers ville de dø – mens den krumbøyde kvinnen godt kunne vente til dagen etter? Hun hadde jo gått slik ganske lenge og kunne uten vansker ta en dag til – i respekt for reglene.
- **Trangbrysta hyklere.** - Hva var problemet med synagogeforstanderen? Ikke bare rakk hans lovoppfyllelse kun halvveis – de pyntet på loven så den var praktikabel for esler og krøtter. Det var ikke uten grunn Jesus kalte dem hyklere. Verre var den gåtefullt hjerteløse holdningen overfor et medmenneske som hadde lidd gjennom en halv menneskealder – når hun faktisk blir satt fri, om enn aldri så mye på sabbatsdagen. I stedet for å fryde seg og feire frigjøringen blir han sur; hun kunne ha ventet. Enda det å vise nestekjærlighet og barmhjertighet var et Guds bud.
- **En Gud som vet bedre.** - Tekstens dilemma kan beskrives slik: Guds lov for livet, konkretisert i de ti bud og i Jesu og apostlenes veiledning og bud for det gode og velsignede livet Gud vil vi skal leve – de ønsker vi å følge, også når vi ikke helt forstår at dette kan være det beste for oss. Samtidig kan vi oppleve iblant at Guds bud står i motsetning til det som tilsynelatende er å foretrekke og menneskelig talt best. Å likevel holde fast på Guds gode vilje og at han vet bedre enn oss hva som er tjenlig, er den store utfordring.
- **Ingen direkte link.** - 'En kvinne som Satan har holdt bundet.' Er sykdom fra Satan? Det vi kan si, er at sykdom og lidelse er et resultat av syndefallet, en realitet for oss alle som lever i fallets verden. Men at det er noen direkte sammenheng mellom enkeltsynder i et menneskes liv og sykdom som dette mennesket får, har vi ikke grunnlag for å si: jf. Joh 9,1ff.
- **Barmhjertigheten trumfer alt.** - Den utfordring som lyser ut av teksten er denne: å vise barmhjertighet og omsorg trumfer alt, det er uansett Guds vilje. Å la bud og regler vi mennesker har laget – om enn i aller beste mening – overstyre nestekjærlighet og godhet, er dødens vei. Barmhjertigheten har også søndagsåpent! – i tillegg til på alle arbeidsdagene. Synagogeforstanderen så reglene, men ikke menneskene. Er dette noen fare for oss i dag?
- **Kristenlivets kår.** - Jesus viser med denne teksten at han er kommet for å reise mennesker opp, sette de fri og løse dem fra Satans bindinger. Gjennom et møte med Jesus, til tro, bekjennelse og tilgivelse, blir mennesker i videste forstand satt fri. Iblant også fra sin sykdom og lidelse – selv om dette hører til de absolutte unntakene. Å forsone seg med det – i troen på ham som også *kan* helbrede – er en del av kristenlivets kår i verden.
- **Summa:** Jesus viser i denne fortellingen og i andre sabbatsfortellinger en helt annen måte å tenke barmhjertighet på. Sabbaten var blitt et hinder for nestekjærligheten og omsorgen. Den største barmhjertigheten har Jesus vist da han satte oss fri fra synd, død og Satans rike gjennom sin død og oppstandelse. Den krumbøyde ble kanskje krum igjen en dag, og til slutt døde hun. Men i troen på Jesus kunne hun dø i håpet om evig liv. En dag skal vi møte henne igjen. Men da trenger vi ikke se etter noen krumbøyd kvinne.

Rolf Ekenes

Cand.theol, tilsynsmann i DELK – Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn – siden 2011.

Misjonsprest på Madagaskar 1983-2002. Prest i DELK Tønsberg menighet 2003-06. Daglig leder i NORME – Norsk Råd for Misjon og Evangelisering 2006-11.

rolf.ekenes@delk.no